

1930'erne. I 1954 blev der fremsat forslag over for Nordisk Råd om oprettelse af et sådant akademi i skikkelse af en art udvidet fællesnordisk folkehøjskole, en overbygning på de bestående folkehøjskoler i Norden. Det skal være et kulturcenter for nordisk folkeligt samarbejde, og den bærende idé bag forslaget er ønsket om i højere grad, end tilfældet er, at drage den frie, folkelige oplysningsvirksomhed med ind i det nordiske kultursamarbejde og derigennem styrke dette ved at give det et bredere folkeligt grundlag.

Efter henstilling fra Nordisk Råd (rekommendation nr. 18/1954) blev der af regeringerne i 1957 nedsat et sagkyndigt nordisk udvalg til udredning af sagen. Udvalget, hvis indstilling forelå i december 1960, foreslår, at folkeakademiet forsøgsvis — i en 5-årig forsøgsperiode — etableres i tilknytning til Nordiska folkhögskolan i Kungälv ved Göteborg. Udvalget mener ikke, at den oprindelige tanke om opførelse af et helt nyt selvstændigt skoleanlæg for tiden vil være realiserbar, men anbefaler i stedet for den form at knytte akademiet til en bestående nordisk folkehøjskole. Efter en gennemgang af de eksisterende skoler standsede man op ved Kungälvskolen som den, der i særlig grad har et nordisk præg. I skolens styrelse er samtlige nordiske lande repræsenteret. Foruden en svensk rektor har den en fastansat lærer fra hvert af landene Danmark, Finland, Norge og Sverige. Foruden statstilskud som svensk folkehøjskole modtager den betydelige årlige tilskud fra Danmark (35.000 kr. 1962-63 ad finanslovkonto § 20.4.16.67.), Finland og Norge. Langt over halvdelen af skolens elever kommer fra nabolandene. Undervisningen, som ligger på almindeligt folkehøjskoleniveau, er stærkt nordisk præget.

Udvalgets betænkning indeholder udkast til fundats for Nordens folkelige Akademi. Formål og undervisningsplan svarer til det oprindelige forslag, hvorefter akademiet er tænkt som en art fællesnordisk folkehøjskole på højere niveau end de nationale folkehøjskoler. I fundatsudkastets § 1 udtales:

„Nordens folkelige Akademi skal være et mødested for de nordiske folk.

I fortsættelse af folkehøjskolens gerning skal man søge at vække og udvikle elevernes forståelse for mangfoldigheden og enheden i Nordens kultur- og samfundsliv og for Nordens aktive samspil med den øvrige demokratiske verden.“

Undervisningen omfatter nordisk historie og samfundskundskab og nordisk litteratur og sprog.

Akademiet skal være en selvstændig, internordisk institution med egen styrelse, eget regnskab og egen leder (studierektor), men bør have et nært samarbejde med Kungälvskolen. Bestemmelserne om tilsyn, budget, aflæggelse af årsregnskab og årsberetning m. m. er senere i marts 1961 blevet omredigeret i overensstemmelse med de retningslinjer, der er opstillet af den af Nordisk Råd nedsatte komité om fællesinstitutioner i Norden.

Som lærerkræfter foreslås en studierektor, en fast lærer og en bibliotekar samt herudover timelærere i fornødent omfang. Lønningerne fastsættes af styrelsen.

Elevtallet sættes i forsøgsperioden til maksimalt 40. Elevpladserne fordeles således: Danmark 9, Finland 4, Island 3, Norge 9, Sverige 15.

Undervisningen lægges til rette dels for elever, som har to folkehøjskolekursus, hvoraf det ene må være af mindst 5 måneders varighed, til forudsætning eller har deltaget i en tilsvarende undervisning dels for unge lærere, akademikere (f. eks. universitetsstuderende, yngre embedsmænd, præster m. fl.), journalister, bibliotekarer, konsulenter og for unge mennesker, som har erfaringer fra aktiv deltagelse i det folkelige ungdoms- og oplysningsarbejde.

Der åbnes mulighed for at modtage et begrænset antal studerende efter det engelske „fellow“ system, idet nogle værelser skal stå til rådighed for „fellows“, som i 3-6 måneder kan fordybe sig i deres studier, men samtidig være forpligtet til at holde enkelte foredrag og medvirke ved fælles arrangementer.

Akademiets kursus skal være et 6 måneders vinterkursus eller to vinterkursus à 3 måneder tilrettelagt således, at det første 3 måneders kursus danner et afsluttet